MINISTERSTWO INFORMACJI
I DOKUMENTACJI.

KOMUNIKAT RADIOWY Z DNIA 24 LIPCA 1942r.

/ P o p o ł u d n i o w y . /

I.

Dotyczące Polski.

BOSTON po polsku, 23.VII.godz.23,30.
Audycja " Ameryka mówi do Polaków". Przemówienie prezesa Domu Wolności Herberta Agara: Wojna 1939r. rozpoczęła się od Westeplatte, od której na kilkaset kilometrów na wschód leży Grunwald, gdzie przed 532 laty Polska rozbiła wojska krzyżackie. Polska była wtedy w okresie tworzenia państwa federalnego i dlatego w walce z krzyżakami brali udział obok Polaków Litwini, Rusini i woluntariusze czescy. Zakon Krzyżacki zawładnął częścią wybrzeża bałtyckiego i pod pozorem nawracania na chrześcijaństwo, przeprowadzał rabunek i eksterminację poszczególnych plemion słowiańskich. Przez ślub Jagiełły z Jadwigą w 1385 r. został dokonany chrzest Litwy bez rozlewu krwi. Zakon Krzyżacki, który wtedy był już anachronizmem stosował te same metody, które w obecnych czasach stosuje Hitler. Zakon Krzyżacki wyciął w Gdańsku 40.000 mieszkańców, a na wyprawy przeciwko Polakom i innym słowiańskim narodom zwoływał rycerstwo zachodnie i wyprawy te finansował. Pod Grunwaldem zastąpiono Krzyżakom drogę, a dwie stolice Kraków i Wilno postanowiły zetrzeć najeźdźcę. Zwycięstwo Polaków, Rusinów, Litwinów i woluntariuszy czeskich wstrzymało pochód niemiecki na 500 lat. Widocznie coś złego tkwi w narodzie niemieckim, posiada on jakiś błąd organiczny, skoro co pewien czas powtarza się w tym narodzie szał najazdu i zniszczenia. Przed 500 laty Polska pierwsza przeciwstawiła się naporowi krzyżackiemu i zwycięstwem grunwaldzkim otworzyła nowy okres w dziejach narodów słowiańskich. W r. 1939 również Polska pierwsza przeciwstawiła się spadkobiercom splugawionego Krzyża, gdy świat idąc od jednego kompromisu do drugiego, odsuwał brzemię odpowiedzialności i ułatwiał Hitlerowi bezkrwawe zabory. Za swoją postawę wobec hitlerowskiego najazdu zapłaciła Polska straszliwym zniszczeniem. Grunwald 1410 r. zrealizowany został przez dwie stolice Kraków i Wilno, a w bitwie tej brały udział tylko niektóre narody słowiańskie, a mimo to był to Grunwald w miniaturze w porównaniu do tego Grunwaldu, do którego idziemy obecnie. Tym razem przeciwko niemieckim wojskom wyszły siły zbrojne prawie ze wszystkich stolic świata i walka toczy się już nie o los słowiańszczyzny, lecz o los chrześcijańskiej, ludzkiej cywilizacji. W Ameryce mamy pomnik twórcy Grunwaldu Jagiełły, jedyną pamiątkę po tym wielkim wydarzeniu historycznym. Pomnik ten został zachowany po wystawie światowej w N. Yorku. Platon powiedział, że poezja powinna służyć tylko chwale Boga i wielbić ludzi wielkich i szlachetnych. Naród Polski przez swoją postawę wobec hitlerowskiego barbarzyństwa i przez całą swoją historię jest jednym z tych narodów, który godzien jest najwyższej chwały.

RADIO AMBASADY R.P. w ZSRR, po polsku 23.VII.godz.16.20.
Wiadomość o przystąpieniu do wojny Stanów Zjednoczonych wywołała uczucie radości wśród wszystkich Polaków, bo państwo to dawało zawsze liczne dowody zrozumienia sprawy polskiej. W dużym stopniu przyczyniła się do tego Polonia amerykańska, o której walorach i wkładzie do sprawy polskiej opowie dzisiaj nowy attaché prasowy Ambasady R.P. w Kujbyszewie pani Natalia Askenazy, córka świetnego historyka, która niedawno przybyła z Waszyngtonu, gdzie pracowała niestrudzenie na rzecz Polski i która bardzo dobrze zna Polonię amerykańską. Po podpisaniu paktu przez rząd R.P. ze Zw. Radzieckim, paktu mającego doniosłe znaczenie dla sprawy polskiej, a uzyskanego dzięki realizmowi Gen. Sikorskiego, Amerykanie przystąpili do niesienia pomocy przebywającym w ciężkich warunkach w Rosji Polakom. W pomocy tej najznaczniejszy udział bierze Polonia amerykańska, która zawsze odznaczała się ofiarnością wobec kraju macierzystego. Polacy w Ameryce nietylko sami pomagają Polakom w Rosji, lecz przyczyniają się również do zwiększenia rozmiarów tej pomocy udzielanej przez inne koła społeczeństwa amerykańskiego. Polonia amerykańska należy do jednej z najstarszych kolonii wśród Amerykanów pochodzenia innego niż angielskiego. Pierwsza grupa Polaków osiedliła się w północnej Ameryce w stanie Virginia, już w 1710 roku. Stosunki mię-

dzy Polską i Ameryką zacieśniły się jednak dopiero w drugiej połowie XVIII w. a to zacieśnienie zawdzięczają szermierzom wolności - Kościuszce, Puławskiemu i Niemcewiczowi, którzy odegrali poważną rolę w wojnie o niepodległość Ameryki północnej. Ze swej strony zawdzięczają oni Stanom idee wolności i demokracji przyświecające ich dalszym czynom. Emigracja Polaków na szerszą skalę rozpoczęła się w drugiej połowie XIX w. Powstały liczne skupienia Polaków, a wszystkie większe miasta amerykańskie liczą znaczny ich procent. Przywiązanie Polaków amerykańskich do kraju ojczystego znalazło swój wyraz w czasie wojny 1914 - 1918, kiedy utworzono z nich armię Gen. Hallera, walczącą na początku we Francji, a następnie w Polsce. Znaczny procent Polaków pracuje w Ameryce w przemyśle wojennym, przyczyniając się w ten sposób do wysiłku wojennego Stanów. Polacy w Ameryce są dobrze zorganizowani i dlatego mogą oddać usługi dla sprawy Polski. Najliczniejszą organizacją polską jest Związek Polaków liczący ponad 300.000 członków, a obok istnieją inne potężne organizacje, jak Związek Polek, Związek Rzymsko-Katolicki itd. W Ameryce istnieje 800 parafii rzymsko-katolickich, obsługiwanych przez 2.000 księży. Istnieje specjalne seminarium duchowne. Organizacje polskie utrzymują liczne szkoły, do których uczęszcza około 70.000 dzieci. Poza tym istnieje wyższa uczelnia. Polacy cieszą się najlepszą opinią w Ameryce, opinią pracowitych i uczciwych ludzi, a przy pomocy swych organizacyj starają się wpłynąć na społeczeństwo amerykańskie w celu osiągnięcia po wojnie w Europie lepszego i sprawiedliwego ładu.

<u>BOSTON po polsku</u>, 23.VII. godz. 20.45.
Opis zatonięcia w dniu 16 czerwca br. Kujawiaka.
Eskadra polskich myśliwców, brała udział w nalocie na Francję.

<u>BEIRUT po polsku</u>, 23.VII. godz. 18.40.
Nowy kierownik konsulatu R.P. w Bejrucie, przybył już z Teheranu i złożył wizytę generałowi Catroux.

<u>KUJBYSZEW po polsku</u>, 23.VII. godz. 20.10.
Komunikat SBI wylicza prześladowania niemieckie wobec Polaków w Kraju.

<u>"RADIOSTACJA IM. T. KOSCIUSZKI"</u> po polsku, 23.VII.
Godz. 19.55. - Niemcy zamierzają ogołocić w tym roku Polskę ze zboża. Dzieci polskie będą głodowały, by zbiry hitlerowskie miały czym się opychać. Zamierzonej grabieży należy zapobiec przez ukrywanie zboża wymłóconego i palenie pozostałego żniwa. Im wojsko hitlerowskie będzie głodniejsze, tym łatwiej będzie je pobić.

<u>WEICHSELSENDER po polsku</u>, 23.VII. godz. 16.00.
Polski Komitet Opiekuńczy w Krakowie, wydał w ciągu czerwca 120.000 posiłków dla niezamożnych, oraz udzielił zasiłków pieniężnych na sumę 55.000 złotych.
Przy każdym okręgu Gen. Gub. zostały zorganizowane wzorowe zakłady rzemieślnicze.
W Krakowie, dla piekarzy okr. krakowskiego został zorganizowany specjalny kurs.

<u>RADIO METROPOL po ukraińsku</u>, 23.VII. godz. 17.50.
Krak. Zeitung umieściło artykuł, w którym twierdzi, że Białoruś jeszcze więcej jak Ukraina uległa rusyfikacji i że panowanie tam Żydów szczególnie dawało się we znaki Białorusinom. Obecnie dla Białorusi rozpoczęła się nowa era, kiedy będą mogły się zrealizować aspiracje narodu białoruskiego.

<u>BRATYSŁAWA po ukraińsku</u>, 23.VII. godz. 23.00.
Naród ukraiński musi wypowiedzieć walkę zbyt daleko posuniętej skromności narodowej i innym łagodnym cechom swego charakteru zbiorowego. Dlatego właśnie, że Ukraińcy są dobrodusznym i gościnnym narodem, Polacy i Moskale nie chcą się usunąć z ich ziemi. Dziennikarze zagraniczni, którzy zwiedzili Ukrainę i którzy widzieli ponadto Ukraińców pracujących w Niemczech stwierdzają, że najistotniejszą cechą narodu ukraińskiego jest skromność.
W dniach 1 - 3 sierpnia br. odbędzie się we Lwowie konkurs ukraińskich chórów w rocznicę urodzin kompozytora Łysenki.

Do konkursu zgłosiło się już 30 chórów [illegible] z Podlasia, Wołynia, Podola itp.

RADZIANSKA UKRAINA, po ukraińsku, 23.VII. godz. 22.30.

W dalszym ciągu trwa wywożenie Polaków na roboty przymusowe do Niemiec. W Niemczech Polacy traktowani są bardzo źle i za najlżejsze przewinienie są bardzo surowo karani. Odbywa się też w dalszym ciągu mobilizacja Polaków do armii niemieckiej. Zmobilizowani Polacy walczyć nie chcą i przy pierwszej nadażającej się okazji opuszczają szeregi niemieckie.

II.

Z najważniejszych spraw światowych.

"RADIOSTACJA IM. T. KOŚCIUSZKI" po polsku 23.VII. godz. 21.05.

Prasa sowiecka omawia obszernie drugą rocznicę wcielenia państw bałtyckich do Zw. Radzieckiego. Przebywający w Moskwie przedstawiciele państw bałtyckich dali wyraz swojej woli walki z hitlerowskim najeźdźcą aż do ostatecznego zwycięstwa. Paleckis oświadczył, że naród litewski tak samo jak łotewski i estoński pragnie żyć w Zw. Radzieckim. Nasi współtowarzysze zwycięstwa pod Grunwaldem Litwini, zniszczyli niedawno transport niemiecki pod Szawlami, wybijając do nogi hitlerowskich żołnierzy. Przedstawiciel Łotwy stwierdził, że naród łotewski niemozał przez 700 lat pod panowaniem baronów niemieckich, a wyzwolenie przyniósł mu Zw. Radziecki. Przedstawiciel Estonii oświadczył, że walka przeciwko najeźdźcy hitlerowskiemu będzie trwała dopóty, dopóki wróg nie zostanie z ziemi estońskiej przepędzony.

WEICHSELSENDER po rosyjsku, 24.VII. godz. 12.00.

Na północ od Woroneża wojska niemieckie odbiły silne ataki sowieckie. 22 lipca lotnictwo niemieckie silnie bombardowało zgrupowania sowieckie koło Rostowa. Inne bombowce rujnowały tyły bolszewickie, niszcząc przede wszystkim środki komunikacyjne. Na południowym odcinku trwa silny atak niemiecki wsparty też silnym bombardowaniem. Należy zaznaczyć, że wojska niemieckie osiągnęły podobną szybkość w zajmowaniu terenu, jak w r. 1940 we Francji. Zdobyty w ciągu miesiąca teren równa się terenowi okupowanej Francji. Jeszcze 21 czerwca radio moskiewskie twierdziło, że armie niemieckie nie posiadają już zdolności ofensywnych, a już po miesiącu i radio i prasa sowiecka mówi w tonach dramatycznych o sile ofensywy niemieckiej i krytycznej sytuacji Zw. Sowieckiego.

Departament wojny Stanów Zj. ogłosił, że od początku wojny Stany straciły 4.000 zabitych żołnierzy, około 500.000 rannych i 36.000 zaginionych. Tymczasem armia czerwona straciła już do 10 milionów zabitych, rannych i jeńców. Oto są różnice w ofiarach, jakie składają wojnie państwa anglosaskie i Zw. Sowiecki.

III.

O g ó l n e.

WEICHSELSENDER po polsku, 23.VII. godz. 16.00.

Opinia amerykańska jest zaniepokojona brakiem gumy, bo zapasy są na wyczerpaniu, a produkcja gumy syntetycznej znajduje się w powijakach. Dla zaspokojenia potrzeb wojennych pozostaną opony z 30.000.000 samochodów.

RZYM po rosyjsku 23.VII. godz. 16.15.

Prawda ostatnio zaniepokoiła się odrodzeniem kułactwa oraz tym, że nie wszyscy białogwardziści zostali wytępieni i działają na tyłach na rzecz faszystów. Naszym zdaniem obawy Prawdy są przesadne, bo ani kułaków ani białogwardzistów nie pozostało już wiele w Zw. Radzieckim. Natomiast daje się zanotować wzrost uczuć patriotycznych, czym należy tłumaczyć opór jaki stawia naród rosyjski w obecnej wojnie.

Godz. 17.00. – O stosunku Anglii do Niemiec. W jednej z audycyj radiowych londyńskich, podkreślono, że po wojnie nie będzie już Wersalu i Anglia nie popełni poprzednich błędów, jak w ubiegłej wojnie. Silną akcję w sprawach niemieckich prowadzi lord Vansittart, który oświadczył, że po wojnie trzeba będzie zetrzeć Niemcy z oblicza ziemi. Anglia nie ma zamiaru oddawać Niemcy bolszewikom. Tymczasem dowiedzieliśmy się niedawno ze Szwecji, gdzie ogłoszono tajne klauzule układu anglo-sowieckiego, że Anglia przyznała Zw. Radzieckiemu strefę wpływów w Europie, szczególnie w Europie Środkowej. Widać z tego, że szanowny lord kłamie. Po wojnie obecnej Anglia prag-

nie wprowadzić nowy Wersal, bardziej zaostrzony, w którym Niemcy znalazły- by się w roli niewolników. Lecz ani Niemcy, ani Włosi nie są zaniepokojeni tą postawą Anglii; by osiągnąć to zadanie trzeba posiadać siłę, czego właśnie Anglii brakuje. Po wojnie Niemcy i Włochy wprowadzą nowy ustrój bez udziału Anglii.

BUKARESZT po ukraińsku, 23.VII.godz.17.40.
W Berlinie wydawane jest specjalne pismo ukraińskie pt: Ukrainiec, przeznaczone dla przebywających na robotach w Niemczech Ukraińców.
Pismo "Podolanin" pisze o odrodzeniu życia kościelnego na Podolu. Czynnych jest 472 cerkwie, w których nabożeństwa odbywają się w języku ukraińskim.
Z Berlina donoszą, że Turcja zamknęła granicę z Sowietami, w obawie przed skutkami działań wojennych.

BRATYSŁAWA po ukraińsku, 23.VII.godz.23.00.
Bolszewickie radio Radziańska Ukraina bardzo się przymila teraz do Ukraińców i obiecuje im złote góry. Wystarczy jednak posłuchać jednej 15-to minutowej audycji, aby się przekonać, że audycje te należą raczej do popisów humorystycznych.
Na banknotach wydany przez Ukraiński Bank Emisyjny, na jednej stronie znajduje się napis w języku niemieckim, a na drugiej w języku niemieckim i ukraińskim.

ZEESEN po ukraińsku, 23.VII.godz.22.15.
Odezwa do Kozaków Donu i Kubania z wezwaniem do walki z bolszewikami i Żydami, którzy odebrali Kozakom szablę, ziemię i cześć kozaczą. Wszystko to zwróci im armia niemiecka. Kołchozy na ziemi kubańskiej zostaną zniesione, a Kozacy niech formują oddziały do walki na tyłach wojsk czerwonych.

KUJBYSZEW po polsku, 23.VII.godz.20.10.
Opis egzekucji hitlerowskiej we wsi Lidice w Czechosłowacji.

MOSKWA po polsku, 23.VII.godz.18.15.
Wiadomości o wzmagającym się oporze przeciwko Niemcom w krajach okupowanych.

BEIRUT po polsku, 23.VII.godz.18.40.
Ostatnie wypadki dowodzą, że stale wzrasta stan niezadowolenia wśród narodów bałkańskich. W obawie przed pretensjami Węgier do Siedmiogrodu, Rumunia podpisała układ ze Słowacją. Do układu tego Rumunia chce przyciągnąć Chorwację, która rości terytorialne pretensje do Węgier. Należy przypuszczać, że działalność ta odbywa się za cichą zgodą Włoch. Węgry natomiast starają się dojść do porozumienia z Bułgarią. Tymczasem obywatele tych krajów poddanych Niemcom, krwawią się na froncie wschodnim.

IV.

Z ostatniej chwili.

BERLIN po niemiecku, 24.VII.godz.14.22.
Komunikat sztabu: wojska niemieckie i sojusznicze zajęły Rostów. Obecnie dokonywane są operacje, związane z ostatecznym oczyszczeniem miasta od band nieprzyjacielskich.
Ataki rosyjskie w rejonie Droh. bussa zostały odparte z ciężkimi stratami dla nieprzyjaciela. W Afryce wojska włoskie zajęły jedną z oaz na Pustyni.
Lotnictwo angielskie dokonało ub. nocy silnego nalotu na Duizburg, wyrządzając dość ciężkie straty, głównie wśrod ludności cywilnej. Wiele gmachów publicznych ucierpiało. 9 samolotów nieprzyjacielskich strącono. Lotnicy rosyjscy atakowali Prusy Wschodnie, nie wyrządzając poważniejszych szkód. Jeden samolot rosyjski został strącony.

COLUMBIA po angielsku, 24.VII.godz.14.35./ Koresp. rad. z Londynu/
Miarodajne koła angielskie są bardzo wstrzemięźliwe w ocenie sytuacji w Egipcie. Wydaje się jednak, że brytyjczycy rozpoczęli tam prawdziwą ofensywę na wielką skalę. Wstrzemięźliwość tłumaczy się tym, że poprzednie wypowiedzi londyńskie były wielokrotnie zbyt optymistyczne. Tym razem koła wojskowe wolą raczej zmniejszać znaczenie tej ofensywy, która jak dotychczas dała poważne rezultaty. Nie można było również uzyskać, zapewne z tych samych przyczyn, żadnych informacyj tyczących celów strategicznych, jakie stawiają sobie brytyjczycy w związku z ofensywy gen. Auchinlecka.